

Martyna Targ

Wojna w Syrii i Ukrainie jako narzędzie do przywrócenia Rosji statusu mocarstwa światowego

Współczesne bezpieczeństwo międzynarodowe stoi pod wielkim znakiem zapytania. Niełatwo jednoznacznie określić, jak będą kształtowały się wydarzenia w ciągu kolejnych lat. Coraz częściej pojawiają się prowokacje ze strony Rosji. Jako przykład posłużyć może nagminne naruszanie przestrzeni powietrznej państw bałtyckich i skandynawskich¹, czy choćby konieczność poderwania myśliwców przez Sojusz Północno-Atlantycki 160 razy w 2015 roku². Sam brak dokładnych informacji, co do rosyjsko-białoruskich ćwiczeń „Zapad 2017”, wskazuje na realny błąd w komunikacji, stanowiący problem na linii NATO-Rosja. Manewry miały o wiele szerszy zasięg niż wskazywały na to rosyjskie deklaracje. Kwestia dotyczy na przykład liczebności uczestników³. Sprawdzano również gotowość bojową na wypadek przeprowadzenia ataku z bronią jądrową⁴. Rosja stale stara się pokazać, że nadal znajduje się w czołówce światowych mocarstw, tuż obok Stanów Zjednoczonych. Wynika to z jej uwarunkowań geopolitycznych, historycznego imperializmu oraz z chęci przywrócenia swojej potęgi⁵. Wykonano próbę poszerzenia strefy wpływów oraz zbliżenia do granic NATO. Zjawisko to widoczne stało się poprzez podjęte działania w wschodniej części Ukrainy. Federacja Rosyjska angażuje się w konflikt zbrojny

¹ J. Palowski, *Państwa nordyckie rozszerzają współpracę wojskową. Międzynarodowa kooperacja nie zastąpi finansowania obronności*, <http://www.defence24.pl/213397,panstwa-nordyckie-rozszerzaja-wspolprace-wojskowa-miedzynarodowa-kooperacja-nie-zastapi-finansowania-obronnosci> [dostęp: 28.11.2017].

² P. Strzałkowski, *W co gra Rosja? Oto co może kryć się za prowokacjami na Bałtyku*, <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114871,19948515,w-co-gra-rosja-oto-co-moze-kryc-sie-za-prowokacjami-na-baltyku.html> [dostęp: 17.11.2017].

³ R. Kopeć, P. Mazur, *Odstraszanie militarne w XXI wieku Polska-NATO-Rosja*, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Kraków 2017, s. 74.

⁴ „Skala ćwiczeń była znacząco większa”. *NATO niezadowolone z deklaracji Rosji*, <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/nato-krytykuje-rosje-za-cwiczenia-zapad-17,784794.html> [dostęp: 19.11.2017].

⁵ J. Świeca, *Bipolarne bezpieczeństwo europejskie w perspektywie nadchodzących dekad*, [w:] *Wyzwania bezpieczeństwa międzynarodowego*, red. O. Wasiuta, P. Mazur, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie, Stalowa Wola 2017, s. 26.

w Syrii, wykonując szereg operacji, co jest negatywnie odbierane przez państwa członkowskie NATO, a zwłaszcza USA. Oba konflikty, zarówno w Syrii jak i w Ukrainie, zakwalifikować można jako ten sam typ wojny, mającej tego samego agresora. Obecnie to właśnie na Bliskim Wschodzie znalazł się punkt rywalizacji między Stanami Zjednoczonymi i Rosją.

Deskrypcja pojęcia konfliktu hybrydowego

Wojnę hybrydową zdefiniowano jako wojnę, która łączy w sobie jednocześnie różne możliwe dostępne środki i metody przemocy, szczególnie „zbrojne działania nieregularne i regularne, operacje w cyberprzestrzeni, działania ekonomiczne, propagandowe”⁶. W XXI wieku stawia się na wielowymiarowość wojen, która bezpośrednio przyczynia się do uznania ich jako hybrydowych. Przez ten termin rozumiane jest użycie tradycyjnych metod walki podczas wojny z implementacją zjawisk terrorystycznych, ogólnie panującą dezinformacją oraz bronią dotychczas nie używaną w konfliktach międzypaństwowych zbrojnych i co najważniejsze, trwanie bez oficjalnego jej wypowiedzenia. Wyznaczane są trzy główne powody pojawienia się tego nowego typu prowadzenia wojny: zakończenie zimnej wojny (spadek ryzyka powstania konfliktu burzącego światowy ład po rozpadzie Układu Warszawskiego), zakończenie procesu dekolonizacji oraz wojen postkolonialnych (zakończenie wojen o ustalenie granic nowopowstałych państw, np. po rozpadzie Jugosławii), militaryzacja ludności cywilnej (zacieranie się granic pomiędzy żołnierzami a ludnością cywilną; przykładem konflikt izraelsko-palestyński)⁷. Rosja wykorzystuje elementy wojny hybrydowej takie jak: bycie agresorem, skonfliktowanym z danym państwem, państwami, obojętnym na funkcjonowanie organów państwowych⁸. Termin może być rozumiany w dwojako ze względu na cel: analityczno-interpretacyjny i propagandowo-ideologiczny. Jeśli definiujemy wojnę hybrydową jako etap eskalacji konfliktu, to do czynienia mamy z rozumieniem analityczno-interpretacyjnym, natomiast w rozumieniu propagandowo-ideologicznym hybrydowość jest uzasadnieniem lęku przed wojną konwencjonalną, bądź brakiem zamiaru wejścia w otwarty konflikt⁹.

Niekończące się zmagania wojenne w Syrii

Syria, a właściwie Republika Arabska Syrii, to państwo, które przez całe lata brało udział w konfliktach z sąsiadującymi krajami. Szczególną uwagę należałoby poświęcić starciom z Izraelem czy mającej miejsce na przełomie 2010 i 2013 roku

⁶ M. Miłosz, *Wszystko, co musisz wiedzieć o wojnie hybrydowej*, <http://wiadomosci.dziennik.pl/wydarzenia/artykuly/483457,rosyjskie-trolle-zielone-ludziki-co-to-jest-wojna-hybrydowa.html> [dostęp: 7.02.2018].

⁷ Ł. Skoneczny, „*Wojna hybrydowa- wyzwanie przyszłości?*” – *Wybrane zagadnienia*, skrypt informacyjny: <http://www.abw.gov.pl/download/1/1925/skoneczny.pdf> [dostęp: 22.11.2017].

⁸ O. Wasiuta, S. Wasiuta, *Wojna hybrydowa Rosji przeciwko Ukrainie*, Wydawnictwo Arcana, Kraków 2017, s. 41.

⁹ Tamże, s. 85.

„Arabskiej Wiośnie”¹⁰, która przyczyniła się w dużej mierze do dozbrojenia ludności Bliskiego Wschodu, tureckie F-16. Istnieje kilka wersji wyjaśnienia tego ataku. Jedna z nich mówi o wysłanym ostrzeżeniu o naruszeniu przestrzeni powietrznej i zignorowaniu tego przez pilota. Rosjanie zaprzeczają¹¹. Jest to modelowa sytuacja na uzyskanie pretekstu na przerzucenie dodatkowych wojsk do Syrii. Wówczas pojawiły się informacje o współpracy Putina z dżihadzystami na terytorium tureckim. Rosyjskie stanowisko w tej sprawie przedstawił Władimir Putin w lutym 2016 r., udzielając dwóch wywiadów. W amerykańskim tygodniku „Time” poruszył kwestię niewycofania się z bombardowania dopóki nie zostanie osiągnięty pokój sojuszników Rosji w Damaszku. W wywiadzie do telewizji „Euronews” z kolei zaznaczył, że zaangażowanie innych państw może skutkować długotrwałą wojną, co było otwartą groźbą¹².

Stronami konfliktu w Syrii są: syryjskie siły bojowe wspierane przez Rosję oraz szyici (Hezbollah), tzw. Państwo Islamskie (ISIS), Front an-Nusra oraz Syryjska Koalicja Narodowa na rzecz Opozycji i Sił Rewolucyjnych wraz ze wsparciem ze Stanów Zjednoczonych, oraz Kurdowie. Celem Rosji z pewnością nie jest utrzymanie przy władzy Baszara al-Asada, to raczej mniej istotne. Timothy Snyder, specjalista od spraw wschodnich, analizując przyjętą postawę określił ją jako chęć stworzenia Europy, głównie zaludnionej przez uchodźców, sugerując konieczność „rozważenia przez europejskich przywódców możliwości obliczonej rosyjskiej polityki w Syrii na przekształcenie tego kraju w fabrykę uchodźców”¹³. Rosja posiada w Syrii dwie bazy wojskowe (przy porcie Tartus oraz w Hmeimem), w tym jedną, na terenie której ma lotnisko. Przy mających miejsce wyborach w połowie września 2017 roku, Rosjanie, przez niedopatrzenie, ujawnili liczbę swoich żołnierzy stacjonujących w Syrii. Dane mówią łącznie o około 4800 Rosjanach, którzy oddali ważne głosy, gdzie prawie 200 z nich było przedstawicielami dyplomacji. Zatem można założyć, że pozostałe głosy zostały oddane przez personel wojskowy¹⁴. Oprócz tego pojawiają się informacje dotyczące dozbrajania armii syryjskiej przez Federację Rosyjską. Przykładem jest choćby przesłanie kilkunastu sztuk czołgów T-90A¹⁵. Mają miejsce incydenty w powietrzu, które także są przykładem prowokacji. Su-35 rzekomo odpędził znad

¹⁰ J. Zdanowski, *Bliski wschód 2011: bunt czy rewolucja?* Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Kraków 2011.

¹¹ *Turcy zestrzelili rosyjski samolot*, <https://www.tvn24.pl/raporty/turcy-zestrzelili-rosyjski-samolot,1028> [dostęp: 4.12.2017].

¹² *Trzecia wojna światowa? Putin zastawił pułapkę*, <https://www.tvn24.pl/magazyn-tvn24/trzecia-wojna-swiatowa-putin-zastawil-pulapke,27,623> [dostęp: 24.11.2017].

¹³ M. Przełomiec, *Po co Rosji wojna w Syrii?*, <https://opoka.org.pl/biblioteka/P/PS/pk-201541-syria.html>, Przewodnik Katolicki, 40/2015 [dostęp: 5.12.2017].

¹⁴ R. Muczyński, *CKW Rosji nieopatrnie ujawniła liczbę rosyjskich żołnierzy w Syrii* <http://www.nowastrategia.org.pl/ckw-rosji-nieopatrnie-ujawnila-liczbe-rosyjskich-zolnierzy-w-syrii/> [dostęp: 8.02.2018].

¹⁵ *Kolejne T-90 dla wojsk syryjskich*, <http://www.defence24.pl/kolejne-t-90-dla-wojsk-syryjskich> [dostęp: 8.02.2018].

Syrii amerykański F-22¹⁶. Jednocześnie Rosja zarzuca Amerykanom tworzenie barier w rosyjskiej działalności antyterrorystycznej.

Rosja znakomicie wykorzystwała sytuację, jaka wytworzyła się przez pojawienie się ISIS. Organizacja terrorystyczna Państwa Islamskiego dążyła do całkowitego przejęcia Syrii. Ten wieloletni konflikt można podzielić na trzy fazy:

Kryzys Państwa Islamskiego (2008–2011) – nieregularne operacje w stosunku do wojsk Stanów Zjednoczonych oraz Iraku, zastosowane w praktyce działania asymetryczne – zamachy bombowe, wiosną 2011 roku używana strategia znana z lat 1979–1982, gdy tłumiono powstanie Bractwa Muzułmańskiego, opierała się na jednakowym zachowaniu trzech elementów: selekcji sprawdzonych i pewnych oddziałów oraz pacyfikacji, połączeniu form paramilitarnych i jednostek sił regularnego wojska, zastosowanie brutalnej przemocy, celem skutecznego wyeliminowania przeciwnika (strategia sprawdzona przez ojca Baszara al-Assada, Hafiza al-Assada, stąd chęć powtórzenia sukcesu sprzed 30 lat), liczone na wsparcie formacji Gwardii Republikańskiej, składającej się z jednej dywizji pancernej z 23–25 tysięcy ludzi, charakteryzującej się również odrębną logistyką, komponentem powietrznym zapatrzonym w między innymi śmigłowce Mi-24, jak i dysponującą najnowocześniejszym sprzętem, będąc dobrze rozlokowanym w całym Damaszku¹⁷;

Wycofanie wojsk amerykańskich z Iraku i terroryzm w stosunku do ludności wyznania szyickiego (2011–2013) – celem wywołanie konfliktu na tle religijnym, obecność wojsk amerykańskich w regionie wpływała stabilizująco na bezpieczeństwo, stąd wycofanie niektórych jednostek stało się krzywdzące, spór pomiędzy muzułmanami wyznania sunnickiego i szyickiego każdego dnia przynosi straty¹⁸, w 2013 roku, jako symbol wojny Państwa Islamskiego, miało miejsce zamordowanie oficera z Najwyższej Rady Wojskowej Wolnej Armii Syrii, punktem zwrotnym masowe użycie broni chemicznej, wówczas rozpoczęła się interwencja państw Europy Zachodniej i USA w celu zlikwidowania broni¹⁹;

Wojna konwencjonalna (2014 – obecnie) – głównie korzystanie z broni konwencjonalnej zdobyczej z syryjskich oraz irackich baz wojskowych²⁰, rozpoczęcie walki z Państwem Islamskim w styczniu 2014, w czerwcu powstanie kalifatu, rozszerzanie wpływów, proklamowanie ISIS, 10 września Barack Obama przedstawia oficjalne stanowisko Stanów Zjednoczonych Ameryki zakładające strategię walki jak i kontynuację ataków na Irak, następnie w 2015 Rosja bombarduje Syrię, dzięki czemu syryjski rząd odzyskuje wpływy w wielu miastach wydawałoby się zajętych przez opozycję, w lutym 2016 roku podjęto kolejną próbę zawieszenia broni, nie-

¹⁶ M. Dura, *Su-35 w starciu z F-22 nad Syrią*, <http://www.defence24.pl/su-35-w-starciu-z-f-22-nad-syria> [dostęp: 8.02.2018].

¹⁷ T. Otłowski, *Pięć lat wojny w Syrii – jak to się zaczęło?* <http://bliskiwschod.pl/2016/05/piec-lat-wojny-w-syrii-jak-to-sie-zaczelo> [dostęp: 24.11.2017].

¹⁸ A. Więckowski, *Sunnici i szyici – spór pomiędzy muzułmanami*, <http://adamwieckowski.natemat.pl/163259,sunnici-i-szyici-spo-r-pomie-dzy-muzulmanami> [dostęp: 24.11.2017].

¹⁹ M. Tomaszewicz, *Wszystko co musisz wiedzieć na temat wojny w Syrii*, <http://www.newswiek.pl/swiat/wojna-w-syrii-najwazniejsze-informacje-wszystko-co-musisz-wiedziec-o-wojnie-w-syrii,artykuly,380691,1.html> [dostęp: 5.12.2017].

²⁰ Tamże, s. 46.

przynoszącej oczekiwanego efektu, podsumowując z kolei rok 2017 należy zwrócić uwagę na korzystny obrót spraw dla Asada²¹.

Wydarzenia w Syrii, podobnie do tych w Ukrainie traktuje się jedynie jak rozgrywkę. Zależy na osiągnięciu powrotu do gry w gronie światowych mocarstw. Propaganda, która pojawiła się w Rosji, przy pierwszych rosyjskich bombardowaniach, przedstawiała ją jako potęgę, wobec której Europa powinna zmienić swój stosunek. Daleko idące wnioski politologów zakładały również akceptację prawa Rosji do przestrzeni poradzieckiej²². Wspomnieć należy także o postawie, którą zajęły Stany Zjednoczone Ameryki w stosunku do tych zdarzeń.

Wojna hybrydowa w Ukrainie

Ukraina trwa w niezakończonym się konflikcie od 21 listopada 2013 roku, kiedy to rozpoczął się tzw. Euromajdan, czyli największe protesty ludności ukraińskiej od czasów odzyskania niepodległości, łącznie trwające 94 dni. Już pierwszego dnia 100 tys. ludzi protestowało przeciwko ówczesnej władzy, z prorosyjskim Wiktorem Janukowyczem na czele, która usilnie próbowała zerwać kontakt z Unią Europejską, *de facto* przed samym podpisaniem umowy stowarzyszeniowej. Można rzec, że był to ostatni krok, który zdecydował o nieprzystąpieniu Ukrainy do Unii i pogрузzył jej szanse na dołączenie na kolejne lata. Warto tutaj zwrócić uwagę na pojawiającą się rosyjską politykę sąsiedztwa, tzw. *bliską zagranicę* i „*russkij mir*”. Stanowi ona przesłankę do odbudowy mocarstwa rosyjskiego, nienawiści do Zachodu, ale również pełni funkcję przedstawienia jedności ludności rosyjskiej jako grupy identyfikujących się ludzi z dziedzictwem rosyjskim, a co za tym idzie, przynależnych bezpośrednio do Rosjan.²³ Sprzeciw na Ukrainie został stłumiony po czterech miesiącach, zakończony zastrzeleniem około stu demonstrantów. Następnie miało miejsce obalenie prezydenta Janukowycza, uwolnienie byłej premier Julii Tymoszenko, wydanie listu gończego za byłym prezydentem, którego pozostawione posiadłości pokazywano w mediach. Kilka dni później wystąpił przed kamerami stanowczo mówiąc, że to ukraińscy nacjonałiści stoją za przejęciem władzy, co wprowadziło w dezorientację. 18 marca 2014 roku nastąpiła aneksja Krymu i Sewastopola przez Federację Rosyjską po przeprowadzeniu referendum, z którego wynikało, że mieszkańcy w 96,77% opowiedzieli się za przyłączeniem do Rosji, celem zapewnienia sobie bezpieczeństwa (istnieją realne podejrzenia o sfałszowanie wyników w związku z udziałem w referendum 83,1% uprawnionych do głosowania mieszkańców Krymu, podczas gdy faktyczne dane wskazują na 30% frekwencję z 15% poparciem dla zjednoczenia z Rosją)²⁴. Do tej sytuacji perfekcyjnie wpasowują się słowa Włodzimierza Lenina, który twierdził, że: „nieważne kto głosuje, ważne kto liczy

²¹ Informacyjna Agencja Prasowa, *Syria w 2017 – przewaga Assada*, <https://www.polskieradio.pl/78/1227/Artykul/1710460,Syria-w-2017-przewaga-Asada> [dostęp: 5.12.2017].

²² M. Przełomiec, *Po co Rosji...*

²³ L. Sykulski, *Ideologiczne źródła współczesnej polityki Rosji*, <http://geopolityka.net/leszek-sykulski-ideologiczne-zrodla-wspolczesnej-polityki-rosji/> [dostęp: 8.02.2018].

²⁴ *Wpadka Rosjan. Przypadkiem podali prawdziwe wyniki referendum na Krymie*, <http://www.newsweek.pl/swiat/prawdziwe-wyniki-referendum-na-krymie-wpadka-rosjan-newsweek-pl,artykuly,285461,1.html> [dostęp: 4.12.2017].

głosy". 7 kwietnia proklamowano Doniecką Republikę Ludową. Kolejnym mającym miejsce wydarzeniem było rozpoczęcie operacji antyterrorystycznej przygotowanej przez Radę Bezpieczeństwa Narodowego i Obrony Ukrainy, ogłoszonej 13 kwietnia przez pełniącego obowiązki prezydenta Ukrainy Ołeksandra Turczynowa. Następnie miało miejsce przejście Ługańska przez prorosyjskich separatystów. Z miesiąca na miesiąc można było obserwować w jaki sposób przesuwały się linie graniczne pomiędzy Ukrainą a Rosją. Trwające w dalszym ciągu zaciekle walki toczyły się między innymi o Donieck, Ługańsk czy Mariupol. Dochodziło do podpisywania porozumień, zawieszających użycie broni, jednak nie były one respektowane²⁵. Unia Europejska początkowo reagowała w postaci nakładania co raz to większych sankcji, wysyłała swoich przedstawicieli czy zakazywała przemieszczania się na jej terytorium osobom mogącym mieć związek z konfliktem. Nie wywarły one jednak większej presji, wręcz przeciwnie, zostały mocno zlekceważone. Ukraina została zdestabilizowana, a wojny oficjalnie jej nie wypowiedziano. Nieagresywne podejście państw europejskich wynikało z obawy o rozprzestrzenienie się konfliktu na Zachód i przybranie na mocy. Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) jasno określiła swoje stanowisko, zmuszając do natychmiastowego zawieszenia broni²⁶. Wielokrotnie interweniować próbowała również Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ), ale i to nie daje oczekiwanych rezultatów. Należy pamiętać, że Ukraina jest drugim pod względem wielkości państwem europejskim, więc przejście tak dużego terytorium mogłoby pozwolić na pewne stanowisko światowego mocarstwa. Federacja Rosyjska uznała powstanie państw powstałych po upadku Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich (ZSRR) jako suwerenne. Mowa tutaj o Ukrainie, Gruzji czy Mołdawii. Pomimo to, kwestią sporną są ich granice. Położenie geopolityczne Rosji po upadku ZSRR zmieniło się na jej niekorzyść. Została oddzielona od państw Zachodu przez byłe republiki radzieckie (Litwa, Łotwa, Estonia) oraz kraje dawnego bloku wschodniego. Jeśli Ukraina utraci niepodległość skutkować to będzie natychmiastową zmianą wschodniej granicy oddzielającej Europę od Azji. Wówczas Polska stanie się sworzniem wschodniej granicy Europy²⁷.

Podsumowanie i antycypacja

Analizując wyżej wymienione dwa konflikty należy zwrócić uwagę na ich podobieństwo. Oba przypadki są wyrazem współczesnej wojny hybrydowej. Definicja tego zjawiska pojawia się już w drugiej połowie XX wieku. Sformułował ją Karl W. Deutsch przedstawiając jako „konflikt międzynarodowy pozornie mający charakter konfliktu wewnętrznego rozgrywanego pomiędzy dwoma mocarstwami na

²⁵ K. Słowik, *Wojna na Ukrainie. Historia konfliktu*, http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,143647,17689096,Wojna_na_Ukrainie_Historia_konfliktu_INFOGRAFIKI.html [dostęp: 22.11.2017].

²⁶ OBWE wzywa do natychmiastowego zawieszenia broni na Ukrainie, <https://www.wprost.pl/swiat/10041106/OBWE-wzywa-do-natychmiastowego-zawieszenia-broni-na-Ukrainie.html> [dostęp: 24.11.2017].

²⁷ Z. Brzeziński, *Wielka szachownica. Główne cele polityki amerykańskiej*, wyd. Bertelsmann Media sp. z o.o., Warszawa 1998, s. 48–49.

terytorium państwa trzeciego, polegającego na wykorzystaniu potencjału ludnościowego, zasobów oraz terytorium państwa pogrążonego w wojnie domowej jako narzędzia do realizacji celów strategicznych podmiotów zewnętrznych²⁸. Patrząc na Rosję, do czynienia mamy z agresorem w postaci jasno określonego państwa, które wpływa na przebieg wydarzeń wprowadzając propagandę i dezinformację²⁹. Istotne jest tutaj pojęcie walki informacyjnej, będącej „dwupodmiotową wzajemną kooperacją, realizowaną w sferach zdobywania informacji, zakłócenia informacyjnego i obrony informacyjnej, gdzie każdemu działaniu jednej strony przyporządkowane jest antagonistyczne działanie drugiej³⁰ lub „przygotowaniem do użycia lub z użyciem siły fizycznej lub broni cyfrowej dla dezorganizacji lub niszczenia informacji [...]”³¹. W kwestii Ukrainy przedstawionej jako manipulacja faktami (usprawiedliwianie aneksji Krymu, cel: pokazanie Rosji na miarę państwa idealnego)³². Propaganda sięga nawet prognozowania pogody i ukazywania „czarnych chmur” nad Donieckiem w kontraście do słonecznego Krymu³³. Kolejnym ciekawym zjawiskiem stają się wysyłane przez Rosję tzw. „białe konwoje” z pomocą humanitarną. Istnieje podejrzenie dozbrajania separatystów właśnie pod przykrywką protekcji. Na chwilę obecną zostało już wysłanych 71 konwojów pomocy humanitarnej³⁴. Syria nawiązuje coraz silniejsze kontakty z Chinami, Koreą Północną i Rosją. Istnieje ryzyko, że zamiarem zacieśnienia współpracy jest kupno broni masowego rażenia, pierwszy raz zaczęto brać taki rozwój spraw pod uwagę już na początku 2017 roku, kiedy to przechwycono dwie dostawy, w których znajdowały się północnokoreańskie bojowe środki chemiczne³⁵. Nierozsądnym byłoby zlekceważenie takich sytuacji. Należałoby poważnie zastanowić się jak im przeciwdziałać, ponieważ stanowią realne zagrożenie bezpieczeństwa nie tylko europejskiego, które z każdym dniem przybiera na sile. Z drugiej strony Rosja niedawno rozpoczęła przygotowanie do wycofania wojskowego kontyngentu z terenów Bliskiego Wschodu. Na terenie Syrii mają pozostać dwie bazy wojskowe (lotnicza w Hmejmim, morska w porcie

²⁸ K.W. Deutsch, *External Involvement in Internal War*, [w:] H. Eckstein, *Internal War: Problems and Approaches*, Nowy Jork 1964, s. 102, [za:] S. Demedziuk, *Kluczowy instrument współczesnej, rosyjskiej geostrategii, czyli wojna hybrydowa na Ukrainie*, [w:] *Wyzwania bezpieczeństwa międzynarodowego*, red. O. Wasiuta, P. Mazur, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Stalowa Wola 2017, s. 165.

²⁹ O. Wasiuta, S. Wasiuta, *Wojna hybrydowa Rosji przeciwko Ukrainie*, Wydawnictwo Arcana, Kraków 2017.

³⁰ A. Żebrowski, *Walka informacyjna wsparciem terroryzmu islamskiego*, <http://geopolityka.net/andrzejj-zebrowski-walka-informacyjna-wsparciem-terroryzmu-islamskiego/> [dostęp: 5.12.2017].

³¹ Tamże.

³² O. Wasiuta, S. Wasiuta, *Propaganda rosyjska i dezinformacja jako narzędzie manipulacji w wojnie hybrydowej przeciwko Ukrainie*, [w:] *Wyzwania bezpieczeństwa międzynarodowego*, red. O. Wasiuta, P. Mazur, Katolicki Uniwersytet Lubelski w Lublinie, Stalowa Wola 2017, s. 59.

³³ Tamże, s. 64.

³⁴ *Rosja wysłała „konwój humanitarny” do separatystów z Donbasu*, <https://www.tvp.info/34936023/rosja-wyslala-konwoj-humanitarny-do-separatystow-z-donbasu> [dostęp: 24.11.2017].

³⁵ J. Moll, *Syria może kupić broń nuklearną od Korei Północnej*, <http://zmiany.naziemi.pl/wiadomosc/syria-moze-kupic-bron-nuklearna-od-korei-polnocnej> [dostęp: 5.12.2017].

Tartus)³⁶. Obecnie wygląda to tak, jak gdyby Władimir Putin chciał pokazać panowanie nad chaosem i zapewnić, że zaprowadzi porządek na Bliskim Wschodzie. Brzmi to absurdalnie, jednak takie stanowisko przedstawia Federacja Rosyjska. Podjęto tutaj próbę wykreowania wizerunku ze złej strony agresora, na dobrą jako wybawiciela. Celem może być pozyskanie akceptacji do przeprowadzenia inwazji na Ukrainę. Ta wojna ma trudne do scharakteryzowania podłoże, stąd wycofanie się rosyjskich oddziałów bez wątplenia nie zapewni końca tego konfliktu. Straty syryjskiej gospodarki szacuje się na około 226 mld dolarów. Śmierć poniosło ponad 320 tysięcy osób³⁷ z czego ponad 96 tysięcy stanowią cywile, 11 tysięcy to kobiety, a 17,4 tysięcy – dzieci³⁸. Na uwadze trzeba mieć również fakt, że te dane statystyczne nadal rosną. Konflikt zbrojny w Syrii już nie posiada statusu lokalnego, ale światowy. Patrząc na jego rangę, pozostaje skoncentrować się na zniwelowaniu skali zniszczeń oraz na deeskalacji sporu, sięgającego nie tylko granic Bliskiego Wschodu, ale również granic całej Unii Europejskiej.

Rosja zdaje się chce powrócić do gry na arenie międzynarodowej. Jest świadoma swoich słabości i zmian, jakie zachodzą w obecnym świecie. Powrót do bipolarnego systemu (przynajmniej z nią, jako biegunem) wydaje się być niemożliwym. Wybrano zatem opcję tzw. koncertu mocarstw. Narzędziem do tego będzie zapewne swoiste zarządzanie przez chaos. Rosja rozpoczęła kryzys w Ukrainie, wspierając al-Asada przedłużając kryzys w Syrii. I tak przy pomocy niewielkich nakładów, wróciła do rangi mocarstwa, z którym trzeba się liczyć.

Bibliografia

- Brzeziński Z., *Wielka szachownica. Główne cele polityki amerykańskiej*, wyd. Bertelsmann Media sp. z o.o., Warszawa 1998.
- Cwalina W., Sobek J., *Psychologia organizacji i zarządzania – przywództwo, konflikty, negocjacje, motywacja do pracy, systemy zarządzania*, Katolicki Uniwersytet Lubelski, <http://archiwum.ciop.pl/7302> [dostęp: 22.11.2017].
- Deutsch K.W., *External Involvement in Internal War*, [w:] H. Eckstein, *Internal War: Problems and Approaches*, Nowy Jork 1964.
- Kopeć R., Mazur P., *Odstraszanie militarne w XXI wieku Polska-NATO-Rosja*, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Kraków 2017.
- Świeca J., *Bipolarne bezpieczeństwo europejskie w perspektywie nadchodzących dekad*, [w:] *Wyzwania bezpieczeństwa międzynarodowego*, red. O. Wasiuta, P. Mazur, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie, Stalowa Wola 2017.
- Słownik języka polskiego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
- Wasiuta O., Wasiuta S., *Wojna hybrydowa Rosji przeciwko Ukrainie*, Wydawnictwo Arcana, Kraków 2017.

³⁶ „FT”: czas na „udoskonaloną rosyjską strategię” w Syrii, <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/ft-putin-wygral-wojne-w-syrii-na-pokoju-nie-musi-mu-zalezec,794363.html> [dostęp: 5.12.2017].

³⁷ *Wojna w Syrii. Gigantyczne straty*, <http://niezalezna.pl/102011-wojna-w-syrii-gigantyczne-straty> [dostęp: 5.12.2017].

³⁸ *320 tysięcy zabitych w wojnie w Syrii*, <http://www.defence24.pl/561657,320-tys-zabitych-w-wojnie-w-syrii> [dostęp: 5.12.2017].

- Wasiuta O., Wasiuta S., *Propaganda rosyjska i dezinformacja jako narzędzie manipulacji w wojnie hybrydowej przeciwko Ukrainie*, [w:] *Wyzwania bezpieczeństwa międzynarodowego*, red. O. Wasiuta, P. Mazur, Katolicki Uniwersytet Lubelski w Lublinie, Stalowa Wola 2017.
- Zdanowski J., *Bliski wschód 2011: bunt czy rewolucja?*, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Kraków 2011.

Netografia

- „Skala ćwiczeń była znacząco większa”. NATO niezadowolone z deklaracji Rosji, <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/nato-krytykuje-rosje-za-cwiczenia-za-pad-17,784794.html> [dostęp: 19.11.2017].
- „FT”: czas na „udoskonaloną rosyjską strategię” w Syrii, <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/ft-putin-wygral-wojne-w-syrii-na-pokoju-nie-musi-mu-zalezec,794363.html> [dostęp: 5.12.2017].
- 320 tysięcy zabitych w wojnie w Syrii, <http://www.defence24.pl/561657,320-tys-zabitych-w-wojnie-w-syrii> [dostęp: 5.12.2017].
- Informacyjna Agencja Prasowa, *Syria w 2017 – przewaga Assada*, <https://www.polskieradio.pl/78/1227/Artykul/1710460,Syria-w-2017-przewaga-Asada> [dostęp: 5.12.2017].
- Moll J., *Syria może kupić broń nuklearną od Korei Północnej*, <http://zmiany.naziami.pl/wiadomosc/syria-moze-kupic-bron-nuklearna-od-korei-polnocnej> [dostęp: 5.12.2017].
- OBWE wzywa do natychmiastowego zawieszenia broni na Ukrainie, <https://www.wprost.pl/swiat/10041106/OBWE-wzywa-do-natychmiastowego-zawieszenia-broni-na-Ukrainie.html> [dostęp: 24.11.2017].
- Otłowski T., *Pięć lat wojny w Syrii – jak to się zaczęło?* <http://bliskiwschod.pl/2016/05/piec-lat-wojny-w-syrii-jak-to-sie-zaczelo> [dostęp: 24.11.2017].
- Palowski J., *Państwa nordyckie rozszerzają współpracę wojskową. Międzynarodowa kooperacja nie zastąpi finansowania obronności*, <http://www.defence24.pl/213397,panstwa-nordyckie-rozszerzaja-wspolprace-wojskowa-miedzynarodowa-kooperacja-nie-zastapi-finansowania-obronnosci> [dostęp: 28.11.2017].
- Papuga M., *Jakie są strony konfliktu w Syrii?*, <http://tradebeat.pl/jakie-sa-strony-konfliktu-w-syrii/> [dostęp: 27.11.2017].
- Przełomiec M., *Po co Rosji wojna w Syrii?*, <https://opoka.org.pl/biblioteka/P/PS/pk-201541-syria.html>, *Przewodnik Katolicki*, 40/2015 [dostęp: 5.12.2017].
- Rosja wysłała „konwój humanitarny” do separatystów z Donbasu”, <https://www.tvp.info/34936023/rosja-wyslala-konwoj-humanitarny-do-separatystow-z-donbasu> [dostęp: 24.11.2017].
- Skoneczny Ł., *„Wojna hybrydowa- wyzwanie przyszłości?” Wybrane zagadnienia, skrypt informacyjny*, <http://www.abw.gov.pl/download/1/1925/skoneczny.pdf> [dostęp: 22.11.2017].
- Słowik K., *Wojna na Ukrainie. Historia konfliktu*. http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,143647,17689096,Wojna_na_Ukrainie_Historia_konfliktu_INFOGRAFIKI_.html [dostęp: 22.11.2017].
- Strzałkowski S., *W co gra Rosja? Oto co może kryć się za prowokacjami na Bałtyku*, <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114871,19948515,w-co-gra-rosja-oto-co-moze-kryc-sie-za-prowokacjami-na-baltyku.html> [dostęp: 17.11.2017].
- Sykulski L., *Ideologiczne źródła współczesnej polityki Rosji*, <http://geopolityka.net/leszek-sykulski-ideologiczne-zrodla-wspolczesnej-polityki-rosji/> [dostęp: 8.02.2018].

Tomaszkiewicz M., *Wszystko co musisz wiedzieć na temat wojny w Syrii*, <http://www.newsweek.pl/swiat/wojna-w-syrii-najwazniejsze-informacje-wszystko-co-musisz-wiedziec-o-wojnie-w-syrii,artykuly,380691,1.html> [dostęp: 5.12.2017].

Trzecia wojna światowa? Putin zastawił pułapkę, <https://www.tvn24.pl/magazyn-tvn24/trzecia-wojna-swiatowa-putin-zastawil-pulapke,27,623> [dostęp: 24.11.2017].

Turcy zestrzelili rosyjski samolot, <https://www.tvn24.pl/raporty/turcy-zestrzelili-rosyjski-samolot,1028> [dostęp: 4.12.2017].

Więckowski A., *Sunnici i szyici – spór pomiędzy muzułmanami*, <http://adamwieckowski.natemat.pl/163259,sunnici-i-szyici-spo-r-pomie-dzy-muzulmanami>, [dostęp: 24.11.2017].

Wojna w Syrii. Gigantyczne straty, <http://niezalezna.pl/102011-wojna-w-syrii-gigantyczne-straty> [dostęp: 5.12.2017].

Wpadka Rosjan. Przypadkiem podali prawdziwe wyniki referendum na Krymie, <http://www.newsweek.pl/swiat/prawdziwe-wyniki-referendum-na-krymie-wpadka-rosjan-newsweek-pl,artykuly,285461,1.html> [dostęp: 4.12.2017].

Żebrowski A., *Walka informacyjna wsparciem terroryzmu islamskiego*, <http://geopolityka.net/andrzej-zebrowski-walka-informacyjna-wsparciem-terroryzmu-islamskiego/> [dostęp: 5.12.2017].

War in Syria and Ukraine as a tool to restore Russia to the status of a world power

Abstract

The article presents two conflicts that have a common aggressor. Russia wants to return to „concert of world powers” as a one of main player. This phenomenon is evident even through the desire to occupy territories such as Ukraine and Syria.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo międzynarodowe, wojna hybrydowa, Rosja, Syria, Ukraina

Keywords: international security, hybrid war, Russia, Syria, Ukraine.

Martyna Targ

studentka II roku Bezpieczeństwa Narodowego w Instytucie Bezpieczeństwa i Edukacji Obywatelskiej Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie.